

Са наших бојишта

Извештај Врховне Команде

Крагујевац, 10 децембра

Аустријски аероплан

Непријатељски аероплан, који је летео 4. децембра између 11 и 12 часова над Пожаревацем, бацио је једну бомбу на варош. Бомба није експлодирала.

Погинуо аустријски пуковник

Међу аустријским официрима који су погинули у последњим борбама, налази се и један пуковник, командант 14. бригаде, Мориц фон Лоц. Он је погинуо кад су се Аустријанци повлачили са просторије подлажаја сувоборских.

Историјска алогичност.

У овом великом рату, у коме се једни народи боре за превласт други за слободу и права, има један народ, који се исто тако огорчено бори, а који има ту несрећу да не зна за шта се бори.

То је мађарски народ. Граф Тиса и његови сарадници бацили су га на кланицу. И он се бори и гине. Али за кога? Да ли за своју слободу? Да ли за своја права? Да ли за превласт и снагу, која ће сутра управљати светом.

Не. Он се бори за Франца Јозефа I. За онога који му је знамените 48. године набацио јарам аустријски. Он се бори за заблуду хабсбуршког система, за неправду, угњетавање и перфидност.

Мађарски народ, несвесан свога задатка, троши своју снагу као најамник. Јер да ли се он чему нада од ове крваве борбе? Шта добија он баш ако би сутра Аустрија и победила, у шта не верује нико? Да ли националну самосталност? Да ли превласт у двојној монархији? Не. Крај Немачке, Мађарска би увек имала потчињену улогу и у политичком и у економском погледу. А хиљаде синова је изгинуло, а милиони народног блага пропало је.

Ма ко победио, германство или споразум, Мађарска не добија, већ губи.

Али мађарски народ, неспособан да управља својом судбином, растрзаван ситном унутарњом борбом, допустио је да му Тиса у овом историјском тренутку наметне један алогичан задатак, који је он слепо примио.

И требао је да дође велики национални удар, требало је да дође страхан аустријски пораз у Србији, у коме су сатрвени најбољи мађарски пуковници и изгинуо цвет мађарског народа, па

РегисШар

Оригиналан рат.

Стигла је вест, да су Турци прокламовали свети раш у Албанији.

— А с ким ће се бићи Албанци? — нита један.

— Па мухамедански Албанци биће се са кашолчким Албанцима

— Онда је било излишно објављивати свети рат. Они су се и до сада између себе тукли.

Хомс.

Пред главу

— Мађари насилно пресељавају Србе. —

Ономад смо јавили да је угарски парламенат у својој седници од 25 новембра дао генералну дозволу влади, да може по свом нахођењу пресељавати становништво једног краја у други, ако то захтевају војни интереси.

Сад нам из Букурешта стижу детаљи о последњама те превентивне мере. Граф Тиса је намеран да исели све Србе из Срема и да их насели по Славонији до Загреба међ хрватско-католичке елементе. Срџм мисли да насели становницима других нација. То исто чине и у Босни. До сада је Тиса преселио 28 хиљада Срба из јужних крајева монархије.

Све им више пред главу

Ко је крив

Један нов доказ да је Немачка изазвала рат

Енглески лист „Дели Кроникл“ има из Букурешта овај телеграм од свог дописника:

„Односно тврђења немачког канцелара Бетмана Холвега да је рат изазвала Енглеска у пркос мирољубивости Немачке у стању сам изнети један факт који доказује противно. У априлу маркиз Палавичини аустро угарски амбасадор у Цариграду, задржао се три дана овде у Букурешту и раскидао се код различитих политичких личности односно питања, да ли ће Румунија бићи с Аустријом и Немачком у случају објаве рата. Маркиз је тврдио да ће Аустрија бити приморана да прибегне напад и том средству. Одговори које је амбасадор примио били су негативни.

Издаје се лепо намештена соба за отменог самца у средини вароши, упитати се у Радионици Амрела преко пута од поште. 1—5

АЛ. Р. СТ.

У срцу Шумадије

— Сени мајора Свет. С. Костића —

И навали сила. И грунуше хорде обесне! „Да сломе српски понос“, — то циљ њима је био. Уморне српске трупе биле су тога свесне — И поток јуначке крви пољима тад се лио.

Отступит' наредба дође. И Србин тад је отступо, Гледајућ' сузим оком питома села своја, Док је непријатељ стопу сваку плаћао скупо, Остављајућ' тисуће мртвих сивим пољима боја

И дође одсудни час. И мораде се стати. Јер срцу Шумадије непријатељ већ је дошо! И журно своје пушке сваки се Србин лати И зуба стиснутих он је у бој крвави пошо.

Љута се битка била. К'о снап су падале жртве. На живот и на смрт се морало тући тада, Свуда околу себе глед'о си пале и мртве Непријатељ само мрски да се сломи и свлада.

И тад ратници стари, огрезди у пени и крви С дичним вођама својим наступали су смело Само непријатељ да се сломи и да се смрви И да се оствари дично ослобођења дело.

Преста крвава битка. Све се утича тада Поносно и дично Србин подиже своју главу, Док је непријатељ бежо утучен, тмур, пун јада, Да свуда прича српску нову, велику славу.

Како је у Београду

III Врхунац варварства

Народна Скупштина. — Министарство Војно. — Министарство Финансија.

На углу код Официрске Задруге рече ми један познатик: — Сијите доле до Скупштине, да видите чуда.

Пођох али не брзо, бојао сам се да не наиђем на ствари које је тешко и по дужности гледати. Прескачући руде, ваобилазени кола, дошао сам до угла и погледах у ону рупу из које вири наша Народна Скупштина као зец из дубуна. Гледам је мирна, бела, озбиљна ћути као некад, леги, кад седница нема и кад се и она и народни оци одмарају од говора, питања, прозивка и опструкција. Никада не би човек рекао, да је унутра лом и крш.

Унутра је пакао. Стао сам, ту се не говори, човек незна да ли да се насмеје или заплаче, да ли да се крсти или да окамењен гледа слику пред собом. Збиља први пут гледам пред собом нешто, што је изван могућности описивања. Реч је мала, изрази су недовољни. То је слика, коју је немогуће описати детаљима, ту све заједно показује најгенијалнију комбинацију варварства. Само избезумљена и до ужаса покварена душа могла је направити ту кланицу свих ствари, које су до пре неки дан сачињавали покретност наше Народне Скупштине.

Све исечено седнице, столони, записници, стенографске белешке, књиге из скупштинске библиотеке. Поред тога лимене кутије од конзерва, разлупане флаше, чапе, тањира, крпе. Све то једно с другим и једно преко другог.

Близу мене међ савијеним фелдерима неке некадашње фотеље едла хартија. Узем је, то је лист из неког луксузног фолио издања историје француске револуције. На другој страни листа слика крвопролића на Марсовом пољу. Место извештача проваљено, из њега вири наслон једне столице и данце од канте. Слика краљева сва избод на исечена, у место ње варвари су метли метлу. Интересантно круна је остала читава.

Скупштина је на последњој

југословенској изложби комисијски купила неколико одабраних слика. Тих слика више нема. Једна слика постоји у дрвоцима, рекао бих да је то неки од ранијих Пајиних радова; који? то више нико незна.

У Скупштини је била војска, ту је довлачила свој плен узет из разних колонијалних и деликатеских радња, правила ужасну гозбу и пијана рушила све око себе. Штега учињена у згради Народне Скупштине прелази 300 хиљада франака. Њене библиотеке нема више, њена архива не постоји, њене слике су гомила крпа.

Да нисам никад знао, колико нас Аустријанци мрзе, данас бих то морао осетити. Обично дивљаштво не досеже дотле, само ванприродна мржња може инспирисати људе да чине дела, којих се кад тад морају да застыде.

Народну Скупштину не треба чистити од свег оног гада, који су аустријски ћесаровци оставили и починили.

Зграда Народне Скупштине треба да остане таква као музеј аустријског варварства, да сваки странац кад дође, види. А ако би какав удес довео код Аустријанца да поцрвени од стиде, ако је то уопште могуће.

Два Министарства, Финансија и Војно су одличан пандан скупштинској слици. Не вреди давати детаље. Министарство Финансија сво изломљено, неупотребљиво. У Министарству Војном сви зидови испрскани мастилом, четири касе разбијене, све слике поцепане. У кабинету Министровом била је некад нека велика слика, колико се сећам или Таковски Устанак или Соба Срба. Сад стоје само голи рамови, слике нема. Нека незграпна рука искла ју је доста невесто да местимично висе танки дрвоци од ње. Слике краљева и краљ вих синова избодене испрскане мастилом. Бедне млатаве слуге бечког од сунђера цара искалчиле су се на сликама оних, испред којих су већ три пут морали да беже до Сарајева и Петроварадина. Did.

Аустријанци у Београду

Подаци о аустријском борављању у Београду

Кад је нануштен Београд, грађанство је образавало одмах одбор који је имао да представља општину. У њему су били сви угледнији људи који су остали у Београду.

Аустријанци су ушли у Београд 19. нов. у 9 сати пре подне. Прво су ушла два блиндирана аутомобила са официрима, а тек потом коњичка патрола. У 3 часа по подне ушао је командант армије, Франк, који је одсео у двору.

Пошто је одбор предао варош, изабран је за општинског председника г. Коста Поповић.

Први акт Аустријанаца био је један оглас, у коме се претило „смакнућем“ свакога ко би учинио што прогив њих и у коме се позивали сви војни обвезници да се пријаве њиховим властима.

Потврђује се да су њихови војници за време свог бављења вршили многе пљачке, у чему их је изненада спречио напад наше војске.

Њихово бгство из Београда било је панично. Јурили су као бесомучни улицама тражећи пут за Саву.

Наше прве патроле ушле су у варош 2. дец. у 7 сати и 35 минута.

На челу војске ушао је краљ, кога је становништво дочекало с неописаном радошћу. Клицају „Же вој!“ није било краја. Становништво је, од радости и узбуђења, љубило војнике, који су им донели понову слободу.

Пљачка у Београду

Списак опљачканих кућа

Ресавска: 19, 3, 1, 22, 18, 16, 14, 12, 6, 10, 23, 37, 35, 33, 29, (Пресбирио Пере (Велимировић) 25, 21, 17, 8.

Краља Александра: 24, 22, 20, 16, 8, 10 (кафана „Три Листва“ 46, 36, 44, 38, 34, 30, 28, 26.

Краљице Наталије: 37, 92, 39, 96, 98, 100, 41, 1, 35, 38, 76, 29, 14, 2, 3, 10, 9, 34, 19, 44, 50, 25, 34.

Њевишева: 21, 19, 17, 27, 22, 15, 29, 11, 9, 7, 5, 3, Министарство Грађевина 31, 78, 82, 86, 35, 90.

Крунска: 8, 7, 9, 10, 11, 16, 15, 21, 25, 26, 30, 54, 43, 50.

Милоша Великог: 5, 19, 5, 1, 4, 11.

Краља Милана: 81 (Министарство спољ. послова) 77, 73, 69; 70, 67, 3, 5, 42 (тринаест станова сви обивени опљачкани) 29, 46, 68, 48, 56 (Д-р Гашић) 54, 60 (Руско посланство) 16, 14, 12, 19, 98, 104, 94, 108, 106, 110, 116, 120, 122, 111, 10, 103, 101, 99, 95, 85, 87.

Коларчева: 5, 11, 9.

Дечанска: 2, 4, 17, 18, 22, 24, 25.

Косовска: 14, 16, 32.

Македонска: 18, 16, 12, 8.

Скопљанска: 2, (Николе Пашића) 4, 5, 12.

Београдска полиција прегледала је све станове и констатовала у којим је становима пљачкано. Ево списка опљачканих станова у кварту теразијском:

Дворска: 5, 9.

Краља Милутина: 57, 49, 37, 12, 24, 26, 2.

Студеничка: 8, 10, 12, 4, 6, 3, 5, 7, 9, 11, 16, 15, 17, 18, 26, 30, 23, 27, 34, 36, 61, 35, 14, 47, 41, 59.

Београдска (Хартвигова): 6, 7, 5, 51, 47 и 29.

Немањина: 19.

Призренска: 1, 7, 9.

Балканска: 18.

Ломина: 31.

Народна Скупштина, Вознесенска црква, Официрска Задруга, Официрски Дом, опљачкани су: дућани, дрогерије; „Вардар“ и Антонијевића; Књижара Косте В. Илића, Држав; продавница живот. намирница. сајнијска радња Петковића, бакалска радња „Браће Илића“.

(Наставиће се)

Оно рата

Алманах Гота

Познати немачки алманах Гота који излази пред сваку нову годину разликује се овог пута у многоме од ранијих. Прво у алманаху нема имена седам погинулих германских принчева: принца хесенског, оба кнеза од Липе, оба Мајнигенска, кнеза Рајса и кнеза од Валдека. Кнез Вид није по алманаху више владалац Албаније. У дипломатском списку празна су места дипломатије држави Споразума, Србије и Белгије, али су зато добили угодније место дипломате северних држава Бугарске и Кине.

Репортер

Краљев телеграм. — Његово Величанство Краљ упутио је Председнику Народне Скупштине, овај телеграм из Врањске Бане: *Благодарим вама и Народној Скупштини на честитању о Мојем Крсном Имену, које, због рашних прилика, нисам могао с њом провести, као што ј било досад.*

Хвала вам, драги председниче, на лепим речима за Мене и нашу храбру војску и наш јединствен народ.

Петар.

Србија на конференцији. „Матен“ саопштава да ће на будућој конференцији за мир узети учешћа као пуноправни чланови и Србија и Белгија.

Букурешт за наше рањенике. — Уредник листа „Журнал де Балкан“ отворио је упис прилога за наше рањенике. Таке Јонеску приложио је 1000 динара са врло лепим писмом, упућеним уреднику.

Страним кореспондентима. — Господа страни кореспонденти који се налазе у Нишу, умољавају се да се изволе пријавити Пресбирио у,

Обешен у Београду. Приликом свог бављења у Београду Аустријанци су обесили младића Михаила Радончића, родом из крагујевачке Раче. Вешала су била подигнута на сред Теразија, испред хотел „Балкана“.

Бугарски дунавски бродови.

Бугарска је била упутила нашој и румунској влади молбу да може лађама, које је сад купила од угарског парабродског друштва, превести извесан војни материјал из Аустрије. Румунска влада није ни одговорила на ово, српска влада ставила је до знања, да је српска дунавска обала минирана због рата са Аустријом и да влада не може да прими никакву одговорност, ако би се бугарским лађама штогод десило.

ПОСЛЕДЊЕ ПОЧАСТИ

Рахметли Ризван Сефоро

Врло лаком и лепом смрћу завршио је свој младићани живот Србин Муслимац, родом из Стоца у Херцеговини, Ризван Сефоро, најбољи ђак II београдске гимназије, четник мајора В. Поповића. Олово му је развркло чело и он је пао и везнуо. Тако се је завршио живот једне младе и поштене душе, живот човека, који је много обећавао.

На дан мобилизације лутао је по Скопљу и молио да га приме у комите, у добровољце. Сви га одбише, јер је био млад и слеп у једно око. И у очајању, да изврши самоубиство, још једном заиска брзометку и ле среће — дадоше му је.

Сав сретан пође са нама, да се бори за груду рођене земље, против угњетаваоца народа и слободе. Дође на обале хучне и валовите Дрине и пиљаше оловне поздраве бесомучним интересцијама Муслиманима из Босне.

Увек гласан науке и хлеба, из дана у дан се је мучио и радио. И сад се још сећам, како седи у учиони српског конвикта у Мостару, измучен и блед, и чита Русе, Северњак и Метерлинка дубоко у ноћ.

Чита и ради и електризује се, и од повученога и индиферентнога Сефе постаје ватрени Србин, револуционар. Од Срба муслимана из Босне, који обијају прагове и размећу се национализмом по Србији, једино је он полетео у бојне редове и пролио врелу и младу крв за слободу отаџбине. В-чито је ћутао, сањао и маштао о својим глим кршевима, презирао вербализам и са скепсом гледао о младину, која се у мирно доба размече по зборовима фразама о пожртвованости и презирању живота у интересу нације. Силно је мрзео декламаторе и декламовање.

Језуитску Аустрију силно је мрзео и непрестано је мислио и сањао о њеној пропасти, и био вредан члан тајних ђачких дружина у Босни. Радио је на еманциповању муслимана и веровао у младу револуционарну Босну.

На осам месеци пред рат, по нужди, млади Сефоро дошао је у Србију, да учествује у стварању велике Југославије, а рупу Аустрије. Придевши се бе на олтар отаџбине, погинуо је одмах у почетку на Завлази. Не сазнавши ни да је његов миљеник, Метерлиник, борио се као добровољац и био рањен за слободу своје миле Белгије. Слава тибр брби и млади Србине! Слава ти рахметли Ризмане Сефоро! **К. Марих.**

ПОЛИЦИЈСКИ РАПОРТ

Тражи се одбегла девојка

Јелена Борота, служавка код г-ђе Катице др. Марковића, родом из Хрватске, побегла је пре 3 дана, по свој прилици преваром. Она има до 15 година, средње је величине, плава. Ко буде о њој ма шта сазнао нека јави Начелству Нишком.

Позориште

Позориште код „Руског Цара“ Више путујућих глумаца и глумица остали су без икаквих средстава за живот. Позориште „Трифковић“, који је допуштен рад само због тога, да би глумачке породице нашле хлеба за време рата, није схватило своју дужност и одбило је да зараде овим својим непосредним колегама. Стога ће са ових дана образовати нова позоришна труппа, која ће давати представе код „Руског Цара“. Ова одлука је врло паметна. Публика ће, услед конкуренције, гледати боље представе, а на улици бачени глумци доћи ће до зараде и неће пасти на терет општине и публике, на коју су до сада били упућени.

Ратна пошта.

НЕДЕЉКО Ж. ПАВЛОВИЋ, трговац из Ваљева, тражи сина Миторада Павловића, редова ђачке чете, који је по нов био у Скопљу, а дошњије распоређен. Ко би шта знао моли се да јави преко Антона Антоновића и Комп., Ниш. 25, 3—3

СОКА РАШИЋ из Шапца моли свакога ко би знао што о њеној кћери, Наталији Рашић, да јој јави у Јагодину. „Трговачка Касина“.

МИЛИЦА ЂУРЂЕВИЋ из Мајура тражи своју сестру Љубицу Дарословачку и моли свакога, који би што знао о њој, да јој јави у Јагодину — „Трговачка Касина“.

Умољава се сваки онај који би што знао где се налази и у којој болници поднаредник Сима Палигорић који је при IX пуку IV батаљона IV чете позива Дунавске Дивизије прва армија, да јави Господину Исаку Бераха председнику јевреј. општине у Нишу. 1—2

ЕВРОПСКИ РАТ

Извештаји Краљ. Српског Пресбириоа.

Подвиг руског торпиљера

Петроград, 9 децембра

Званично. — Један наш торпиљер бомбардовао је у пределу Хопа села на обали у којима су турске трупце. Торпиљер је потопио четири шлепа у којима су биле турске трупце. У пределу Вана наше трупце продужују потискивати јака непријатељска одељења.

Француске борбе

Париз, 9 децембра

Службено. — На дан 8 децембра између мора и Лиса било је само артиљеријске борбе. Између Лиса и Ена одбили смо један немачки напад и заузели неколико кућа у Бланжиу, на три километара источно од Араса. Одбили смо непријатељске нападе на Мамецу и Лијону. Мало смо напредовали на истоку и западу од Траси ле Вал. Наша је артиљерија са успехом дејствовала на висораван Нуврон (шест километара од Вика на Ену). У Шампањи, око Суена, била је жестока бајонетска борба. Испред Пертеса заузели смо три реда непријатељских пољских радова, на фронту од 1500 метара.

На североистоку од Босежура, а на пет километара источно од Пертеса, појачали смо своје положаје, које смо задобили 6 децембра и заузели све непријатељске ровове крај Босежура. У Аргони продужили смо напредовање у шуми Грيري; у Сент Иберу одбили смо један напад; између Аргоне и Меза имали смо успеха према Вокса. На северу од шуме Марокур (између Вокса и Меза) наше су трупце успеле да пређу преко мреже гвоздених жица, да заузму непријатељске ровове и да се ту утврде.

Наша мила и непрежаљена супруга, мати и сестра

† ДАНИЦА

после кратког а тешког ооловања преминула је 4. ов. м. у 45 год. живота.

Ову тужну вест јављамо свима нашим познаницима и пријатељима молећи их за саучешће у нашој преголемој тузи.

5. децембра, 1914. Паланка.

Ожалостњени: муж, Младен Поповић хотелиер; син, Душан; кћери: Загорка и Љубица; брат, Љубомир Срећковић директор београдске кланице, сестре: Драга, Мица и Вукосава; снаха, Анкица Срећковићка и остала родбина. 1—3

Наш мили и никад непрежаљени

† Божидар (Бошко) Радивојевић

канд. инжињера, резервни поручник јуначки је погинуо 15. октоб. о. м. на Мачковом Камену бранећи своју драгу Отаџбину.

Извештавајући сроднике, пријатеље и другове покојникове о овом нашем тешком губитку, изјављујемо у исто време захвалност свима, који су нам до сад изјавили саучешће.

Ожалостњени: Супруга: Савка, синови: Милан и Љубиша; отац Тимотије, свештеник; браћа: Драгиша инжињер, Миливоје свр. богослов; сестра: Босиљка; снаја: Драгиња; тетке: Јелена Н. Марковићка управитељ. шк. Жен. Друштва, Даница С. Лукићка, Љубица М. Косановићка, Калифка Р. Вукићевићка; ујак Д-р. Душан Радичић референт Министар. Просвета; стричеви. Божа порезник, Јова економ; таст, Јоца Харизовић; ташта Наталија и остала родбина. 2—2